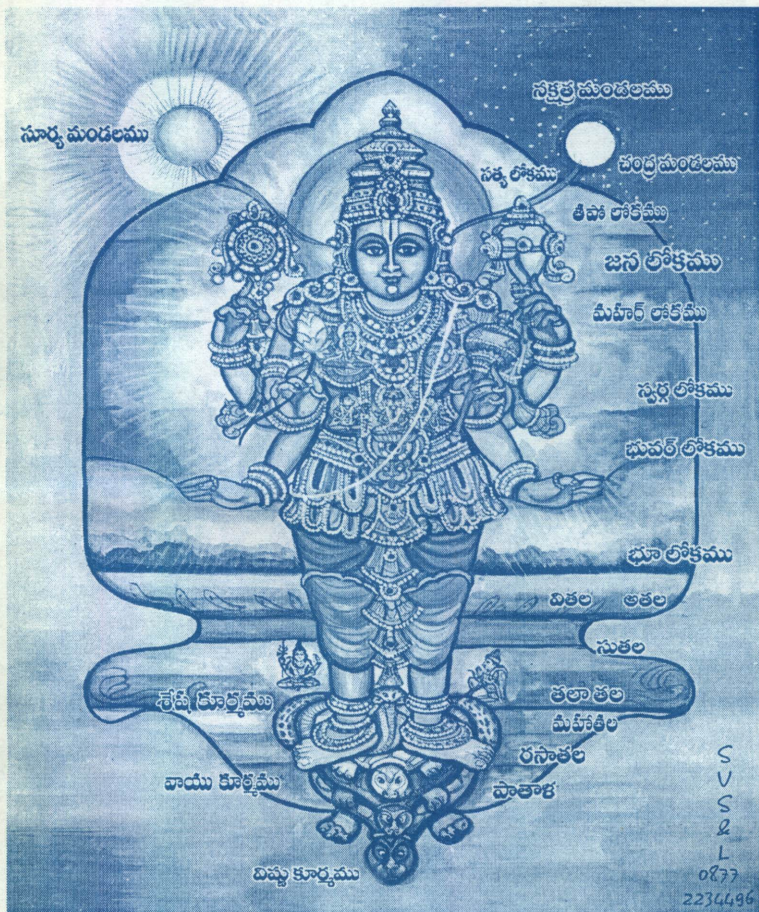

ವಿಶ್ವವಂದ್ಯನ ವಿರಾಟ್ ರೂಪದ ವರ್ಣನೆ

ಮೆಟ್ಟಿಲ್ಲೇ ತ್ವವದ ಸವಿನೆನಪು
ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್
ತಿರುಮಲ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು, ತಿರುಪತಿ.
2006

ವಿರಾಡ್ಯಾಪ ಧ್ಯಾನ

ಪದ್ಮನಾಭನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಗೆ ನಮೋ ಎಂಬೆ
ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿ ಕೊಡುವ ಹರಿಯ ಪಾದಪದ್ಮಕ್ಕೆರಗುವೆ |
ಬ್ರಹ್ಮವಾಯು ಸರಸ್ವತಿ ಭಾರತೀ ಉಮಾಪತಿ
ಗರುಡಶೇಷಾದಿಗಳಿಗೆ ನಮೋ ಎಂಬೆನು || 1 ||

ಲೇಸು ಕೊಡುವ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅಶೇಷರಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆ
ವಾಸುದೇವನ ಕಥೆಯ ಪೇಳಿ ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ಕಂಧದಲಿ |
ರಾಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಾ ಉಪಾಯ ಒಂದು ಮೋಕ್ಷಕಾರಣ
ಧ್ಯೇಯವಸ್ತು ದಾವದು ಜಪ್ಯ ದಾವದು || 2 ||

ಪ್ರಶ್ನೆ ವಚನ ಕೇಳಿ ಶುಕನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಉತ್ತರವ ನೀಡಲುದ್ಯುಕ್ತನಾದನು |
ಅಣುರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಗುಣಗಳನರಿಯದೆ
ಗೃಹಸ್ಥ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ || 3 ||

ಕೇಳಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಾರಭೂತನಾದ
ಪರಕೆ ಪರಮಾತ್ಮಪರರಿಗೆ ಸಂಮತ |
ಪರೋಪಕಾರ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕ ಇಂಥಾ ಪ್ರಶ್ನವನ್ನು
ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕಾದದ್ದು || 4 ||

ನಿದ್ರೆ ಭಾಗದಿಂದ ಅರ್ಧ ಆಯುಸ್ಸು ಹೋಯಿತು
ಹಗಲು ಹೋಯಿತು ವ್ಯರ್ಥ ಉದರಂಭರಣದಲಿ |
ತನಗೆ ದೈನ್ಯ ತಂದು ಕೊಡುವ ದೇಹಾಪತ್ಯದಾರರಲ್ಲಿ
ಆಸಕ್ತನಾಗಿ (ಇ) ರೋದು ಕಂಡು ಕಾಣದೀಹನು || 5 ||

ಸರ್ವರಂತರ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನ
ಸರ್ವರಿಗೆ ಬಂಧಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣ |
ಬಂಧಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛುಗಳಿಗೆ ಸೇವ್ಯ ಕೀರ್ತೃ ಸ್ಮರ್ತೃವ್ಯವು
ಶ್ರವಣದಿಂದ ಸಕಲದೋಷವನ್ನು ಕಳೆವೋದು || 6 ||

ಹರಿಯಾನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೇ ಹುಟ್ಟು ಬಂಧ ಹೋಗದು
 ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹರಿಯಾನುಗ್ರಹವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವು |
 ಶಾಸ್ತ್ರ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಯೋಗ ನಿಷ್ಠೆ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ
 ಜನ್ಮ ಸಫಲವಾಗುವುದು, ಹರಿಯ ಸ್ಮರಣೆಯಲಿ || 7 ||

ಮುನಿಗಳು ಕೇಳು ರಾಯ, ಬಹಳ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ
 ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಹರಿಯ ಕಥಾರತಿಯಲೀಹರು |
 ದ್ವಾಪರಯುಗದಲಿ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ (ದ) ಮೊದಲು
 ಕೃಷ್ಣದೈವಾಯನರಿಂದ ಈ ಭಾಗವತ ಓದಿದೆ || 8 ||

ಎಷ್ಟು ಓದಿದೆ ರಾಯ, ಅಷ್ಟುನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು
 ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಮಹಾಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ |
 ಎಂಥಾ ಶಾಸ್ತ್ರಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿರತಿ ಹುಟ್ಟುವುದು
 ಆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುವೆ ಆಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದೆ || 9 ||

ಇದರಿಂದ ಕೇಳು ರಾಯ, ಹರಿಯ ನಾಮ ಕೀರ್ತನೆಯು
 ಅಂತ್ಯ ಕಾಲಕೆ ಸ್ಮರಣೆಗೆ, ಕಾರಣಂತೆ ತಿಳಿದುಕೋ |
 ಭಕ್ತಿಪರವಶವಾದ, ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಬೇಕು
 ದಿವಸಗಳು ಹತ್ತವು, ದೇವಪ್ರಿಯೆಗೆ || 10 ||

ವಂದಿಷ್ಟು ಘಳಿಗೀ, ಸಾಧನದಿಂದ ಹರಿಯ ತೃಪ್ತಿ
 ಅಷ್ಟು ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ, ಮುಕ್ತನಾಗುವ |
 ಖಿಟ್ಟಾಂಗ ರಾಯನು ನಷ್ಟ ಆಯುಸ್ಸು ತಿಳಿದು
 ಯರಡು ಘಳಿಗೀ ವಿಷಯ ಬಿಟ್ಟು ಹರಿಯನ್ನೆದಿದ || 11 ||

ರಾಯ ನಿನಗೆ ಸಪ್ತದಿನದ, ಕ್ಲುಪ್ತ ಆಯುಸ್ಸುವುಂಟು
 ಮುಕ್ತಿಪಥಕೆ ಸಾಧನಾಗೋದೇನು ಮಾಡಿಕೋ |
 ಅಂತ್ಯಕಾಲ ತಿಳಿದು, ದೇಹಾಂತಕ್ಕೆ ನೀನಂಜಾದೆ
 ವೈರಾಗ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಿಂದ ಹರಿಯ ಸಂಗವೈದಿಸು || 12 ||

ಸನ್ಯಾಸ ಧರ್ಮದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧೀರನಾಗಿ
ಪುಣ್ಯಜಲದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಪೂತ ದೇಹವು ।
ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಏಕಾಸನಾವು ನೇಮಿಸಿ
ಏಕಚಿತ್ತನಾಗಿ ಏಕಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ

|| 13 ||

ಶ್ರವಣಜನ್ಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಶುದ್ಧನಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಯರಗದೇ ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ।
ಬಾಹ್ಯ ವಿಷಯದಿಂದ ಬಹು ಚಂಚಲಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ದೇಹವಾದರೂ ಹರಿಯ ಅಂಗದಲ್ಲಿಡಬೇಕು

|| 14 ||

ಹರಿಯ ಅಂಗಗಳ ವಳಗೆ ವಂದಂಗ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು
ಅನ್ಯಮನಸ್ಸನಾಗದೇ ನಿಶ್ಚಿಂತಿಲಿರಬೇಕು ।
ಮನಸು ವಿಷ್ಣುಪಾದದಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿ ಶ್ವಾಸ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ
ಶ್ರೀಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮವೇದ್ಯನೊಳಗೆ ನೇಮಿಸಿ

|| 15 ||

ಹೀಂಗ ಹೇಳಲು ಶುಕನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಯನು
ಮತ್ತಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ ಉತ್ತರವನು ।
ಯಂಥಾ ವಿಷ್ಣುಪಾದದಲ್ಲಿ ಮನಸು ತಾ ನಿಲ್ಲುವೋದು
ಧ್ಯಾನವಾದರು ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು

|| 16 ||

ಯಂಥಾ ಭಗವತ್ಪಥದಲ್ಲಿ ಮನಸು ಸ್ವಸ್ಥ ನಿಲ್ಲುವೋದು
ಇದಷ್ಟು ಹೇಳು ಎಂದು ರಾಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ ।
ಪ್ರಶ್ನೆ ವಚನ ಕೇಳಿ ಶುಕನು, ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಉತ್ತರವನೀಡಲುದ್ಯುಕ್ತನಾದನು

|| 17 ||

ಆಸನ ಶ್ವಾಸಜಯ ವಿಷಯ ಇಂದ್ರಿಯ ಜಯಗಳಿಗೆ
ಸ್ಥೂಲ ಭಗವದ್ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮನಸು ನಿಲ್ಲೋದು ।
ಸ್ಥೂಲಕಿಂತ ಸ್ಥೂಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಶರೀರವು
ಶಿಲಾಪ್ರತಿಮೆಯಂತೆ ಹರಿಯ ಶರೀರವೆಂಬೋದು

|| 18 ||

ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತ ಮಹತ್ತ್ವಾಹಂಕಾರತತ್ತ್ವ
ವಿಕ್ರತವಾದ ದೇಹ ವಿರಾಟ ದೇಹವು |
ವಿರಾಟ ಧ್ಯಾನ ಹೇಳಿದವರಿಗೆ ವೈಧವ್ಯ ದೋಷ ಹೋಗೋದು
ಮಾನ ದೋಷ ಹೋಗುವದು ಮುಕ್ತಿ ಬಾಹೋದು || 19 ||

ಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿ ಪಾತಾಳಲೋಕ ಹುಟ್ಟಿತು
ಪಾದ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾತಳ ಹುಟ್ಟಿತು |
ರಸಾತಳ ಹುಟ್ಟಿತು ಪಾದ ದ್ವಯಗಳಿಂದ
ತಳಾತಳ ಹರಿಯ ಜಂಘಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತು || 20 ||

ಸುತಲವು ಹುಟ್ಟಿತು ಹರಿಯ ಜಾನುದ್ವಯಗಳಿಂದ
ತೊಡೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಾವು ಅತಲ ವಿತಲವು |
ಭೂಪ ನಿಮ್ಮ ಜಘದಿಂದ ಮಹೀತಲ ಹುಟ್ಟಿತು
ನಾಭಿಯಿಂದ ನಭಸ್ಥಲ ಒಂದೇ ಹುಟ್ಟಿತು || 21 ||

ಹರಿಯ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಿಂದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕ ಹುಟ್ಟಿತು
ಕಂಠದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತು ಮಹರ್ಲೋಕವು |
ಹರಿಯ ವದನದಿಂದಲೇ ಜನೋಲೋಕ ಹುಟ್ಟಿತು
ಲಲಾಟದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತು ತಪೋಲೋಕವು || 22 ||

ಸತ್ಯಲೋಕ ಹರಿಯ ಶಿರಸ್ಸಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತು
ಲೋಕ ಪಾಲಕರು ಹುಟ್ಟಿದಾರು ಬಾಹುಗಳಿಂದಲೇ |
ಕರ್ಣಗೋಲಿಕಾದಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು
ಶ್ರೋತ್ರಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಾವು ಬಹಳ ಶಬ್ದಗಳು || 23 ||

ಅಶ್ವನೀಗಳು ಹರಿಯ ನಾಸಿಕದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಾರು
ಗಂಧಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಾವು ಘ್ರಾಣದಿಂದಲೇ |
ವಿಷ್ಣುಮುಖದಿಂದ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಯೂ ಜನಿಸಿದಾರು
ಚಕ್ಷುಗೋಲಕದಿಂದ ದೃಶ್ಯಲೋಕ ಹುಟ್ಟಿತು || 24 ||

ಚೆಕ್ಕುರಿಂದ್ರಿಯದಿಂದ ಸೂರ್ಯ ತಾ ಜನಿಸಿದಾ
ಕಿವಿಗಳಿಂದ ದೇವ ಮಾನುಷಾದಿಗಳಾದವು |
ಭ್ರೂಭ್ರಮಣಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನ ಹುಟ್ಟಿತು
ತಾಲಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಾವು ಸಕಲ ಉದಕವು

|| 25 ||

ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯದಿಂದ ರಸಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಾವು
ದಂತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಾವು ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳು |
ದಂಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಅರ್ಯಮೇಂದು ದೇವತೆಗಳು ಜನಿಸಿದಾರು
ಹರಿಯ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ ಜನಿಸಿದಾವು ವೇದರಾಶಿಯು

|| 26 ||

ಹಾಸದಿಂದ ಜನರ ಉನ್ಮಾದ ಶಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿತು
ಅಪಾಂಗದಿಂದ ವಿಶ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು |
ಉತ್ತರೋಷ್ಣದಿಂದ ಲಜ್ಜೆ ಅಪರದಿಂದ ಲೋಭವು
ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಹರಿಯ ಸ್ತನದಿಂದಾಯಿತು

|| 27 ||

ಅಧರ್ಮಮಾರ್ಗಗಳು ಹಿಂಭಾಗದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಾವು
ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯದಿಂದ ಪ್ರಜಾಪತಿ ದಕ್ಷ ಹುಟ್ಟಿದನು |
ಹರಿಯ ವೃಷಣದಿಂದಲೀ ಮಿತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದ
ಶಬ್ದದಿಂದ ವೈದಿಕ ಲೌಕಿಕ ವಾಕ್ಯ ಹುಟ್ಟಿತು

|| 28 ||

ಅದ್ರಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಾವು ಅಸ್ಥಿ ಸಮುದಾಯದಿಂದ
ನದಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಾವು ನಾಡಿಯಿಂದಲೀ |
ಹರಿಯ ರೋಮಗಳಿಂದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಾವು
ಅನ್ನಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಾವು ವೀರ್ಯದಿಂದಲೀ

|| 29 ||

ಶ್ವಾಸದಿಂದ ವಾಯುವು ಗಮನದಿಂದ ಆಯುಸ್ಸು
ಕರ್ಮದಿಂದ ಗುಣತ್ರಯ ಪ್ರವಾಹ ಹುಟ್ಟಿತು |
ಕುಕ್ಷಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಾವು ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಗಳು
ವಿಚಾರದಿಂದ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವು ಹುಟ್ಟಿದಾ

|| 30 ||

ಹರಿಯ ಕೇಶಗಳಿಂದ ಮೇಘಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಾವು
ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳು ಹರಿಯ ವಸನದಿಂದಲೀ |

ಹರಿಯ ಹೃದಯದಿಂದ ಅವ್ಯಕ್ತತತ್ವ ಹುಟ್ಟಿತು
ದೇವ ಮನಸಿನಿಂದ ಚಂದ್ರಮನು ಹುಟ್ಟಿದಾ || 31 ||

ಹರಿಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನ ತತ್ವ ಹುಟ್ಟಿತು
ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ರುದ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದಾ |
ಹರಿಯ ನಖರಗಳಿಂದ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷಗಳು *ಅನುಗುಲಿ*
ಗಜಗಳೂ ಅಶ್ವಗಳೂ ಜನನವಾದವು || 32 ||

ಸಿಂಹ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವ ಮೃಗಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಾವು
ಪಶುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಾವು ಶೋಣಿ ದೇಶದಿ |
ಗಂಧರ್ವರು ವಿದ್ಯಾಧರರು ಚಾರಣಾಪ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಹರಿಯ ಸ್ವರ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿದರು || 33 ||

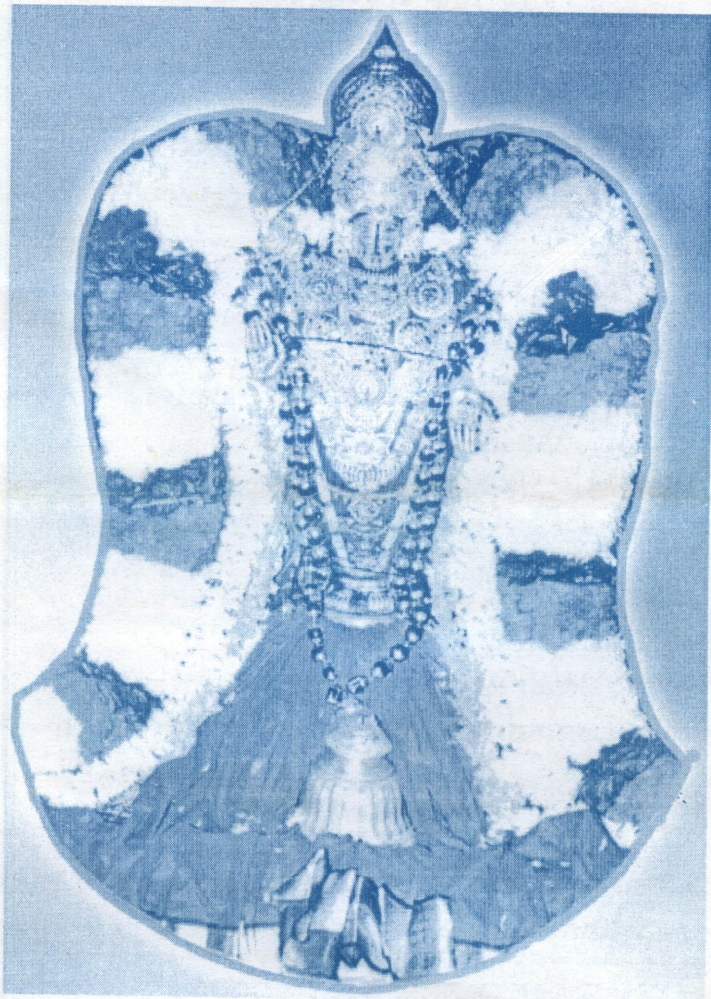
ಹರಿಯ ಮುಖದಿಂದಲೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿ ಹುಟ್ಟಿತು
ಬಾಹುದ್ವಯಗಳಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಜಾತಿ ಹುಟ್ಟಿತು
ಹರಿಯ ತೊಡೆಗಳಿಂದಲೀ ವೈಶ್ಯ ಜಾತಿ ಹುಟ್ಟಿತು
ಪಾದದ್ವಯದಿಂದ ಶೂದ್ರ ಜಾತಿ ಹುಟ್ಟಿತು || 34 ||

ಹರಿಯ ಮಧ್ಯ ದೇಹದಿಂದ ಹವ್ಯಕವ್ಯ ಹುಟ್ಟಿತು
ಸಾಧನಾವು ಹುಟ್ಟಿದಾವು ಸರ್ವದೇಹದಿ |
ಹರಿಯ ವೀರ್ಯದಿಂದಲೀ ಸ್ವಾಹಾ ಸ್ವಧಾ ಹುಟ್ಟಿದಾವು
ಪಾಯದಿಂದ ಸರ್ವ ಯಜ್ಞಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು || 35 ||

ಹೀಂಗ ರಾಯಗೆ ಶುಕರು ವಿರಾಟ್ ಮೂರ್ತಿ ಧ್ಯಾನ ಹೇಳಿ
ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ಕಂಧದಲಿ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿಸಿದಾ |
ವಿರಾಟ ಮೂರ್ತಿ ಧ್ಯಾನಕಿಂತಾ ಉತ್ತಮವಾದ್ದು ಇಲ್ಲಾ ಎಂದು
ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು ಯಲೋ ರಾಯನೇ || 36 ||

ವಿರಾಟ ಮೂರ್ತಿ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೇಳಿದವರಿಗೆ
ಸಾಯುಜ್ಯ ಪದವನೀದ ಹಯವದನನು || 37 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜ ಕೃತ ವಿರಾಟಮೂರ್ತಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಂಪೂರ್ಣಃ ||

Printed at T.T.D. Press, Tirupati, - C - 3000 dt. 28-1-2006